

JAARVERSLAG 2019

UITDAGENDE VERGEZICHTEN...

02 Voorwoord Erik Leijten & Margriet Eugelink **04** Activiteitenoverzicht 2019

12 Sponsors & colofon

ARCHITECTUURCENTRUM
EINDHOVEN

VOORWOORD

In 2020 is het 100 jaar geleden dat de gemeenten Eindhoven, Gestel, Stratum, Woensel, Strijp en Tongelre één gemeente vormden. Vanaf dat moment maakte Groot Eindhoven een onstuimige groei door die voortduurt tot aan vandaag. Onder het motto 'Eer gisteren - Vier vandaag - Maak morgen' wordt een grootse viering verwacht.

In het komend jaar is het 25 jaar geleden dat Architectuurcentrum Eindhoven werd opgericht. Uiteraard zullen we in het hele jaar op allerlei manieren bij onze verjaardag stilstaan. Met de aanloop daartoe zijn we overigens een poos geleden gestart. De afgelopen jaren hebben wij binnen het programma Destination EIN (2016-2020) onderzocht hoe de ruimtelijke ontwikkeling van de stad plaatsvindt. In 2020 jaar vieren wij met een feestelijk slotdebat onze verjaardag en de finale van dit programma.

De eerste inventariserende jaren van het project Destination EIN leverden een aantal belangwekkende observaties en vragen op. Met name de problematiek van verschillenden snelheden in diverse wijken en de aanpak van de global challenges werden veelvuldig benoemd en besproken tijdens de bijeenkomsten. Ook de verdichtingsopgave kreeg uitvoerig aandacht met onder meer gesprekken over de hoogbouwvisie voor de binnenstad, KnoopXL en Strijp-S.

Thijs van Spaandonk werd in 2019 uitgenodigd om te onderzoeken hoe de designleerde thema's kunnen worden vertaald in een debat- en onderzoeksprogramma. Met Van Spaandonk stelden wij voor om te onderzoeken of er koppelingen te maken zijn tussen de energietransitie, klimaatadaptatie en

andere stedelijke opgaven. In zijn presentatie in november toonde hij hoe Nederland de komende decennia letterlijk op de schop gaat. Vrijwel alle gebouwen moeten worden aangepakt om de klimaatdoelen te behalen maar ook de complete ondergrondse infrastructuur zal op de schop gaan. En, als toch straten en wijken worden heringericht met meer groen en waterbergingscapaciteit, hoe richten we dan daarna de publieke ruimte in? Met meer ontmoetingsplekken, met andere of nieuwe faciliteiten? Kunnen dan ook onveilige situaties worden aangepakt? Kunnen bestaande woningen worden getransformeerd om klaar te zijn voor ander gebruik? Waar komen er plekken voor bijvoorbeeld stadslandbouw of deelauto's? Hoe bevorderen we goed nabuurschap? Zo werkt de energietransitie en klimaatadaptatie mogelijk als een 'hefboom': een kans om ook andere opgaven in de wijk aan te pakken.

Wij geloven in ontwerpkracht. Ontwerpers verbeelden en verbinden. Begin 2019 startte STUDIO 1:1, als onderdeel van Destination EIN, in opdracht van Architectuurcentrum Eindhoven een inventariserend en ontwerpend onderzoek in de Eindhovense Generalenbuurt. Een typische Nederlandse woonbuurt, grotendeels gebouwd in de jaren 1963- 1968. Ook deze buurt staat aan de vooravond van belangrijke transitie. Maar hoe? Kunnen de verschillende uitdagingen met elkaar worden verbonden? Zijn de bewoners te verleiden tot participatie en actie? Welke ruimtelijke scenario's levert dit op? In 2020 komen alle lijnen van Destination EIN bijeen. Er volgen lezingen, ontwerpworkshops, debatten en in november een feestelijke, afsluitende bijeenkomst. U zult ervan horen en u mag het niet missen!

Na 25 jaar staat het Architectuurcentrum Eindhoven er goed bij. Onze bijeenkomsten worden goed bezocht door een breed publiek maar ook door een trouwe en betrokken achterban die zich treft in de sociëteit. Het realiseren van onze ambities kunnen wij niet geheel op eigen kracht. De beperking van de subsidies voor de architectuurcentra is een potentiële drempel. En, hoewel wij er in 2019 opnieuw in zijn geslaagd om via bijdragen uit het bedrijfsleven onze begroting op orde te houden hopen wij zeker in 2020 nog meer sponsors aan ons te binden. Om samen onze verjaardag te viëren, maar ook om het gesprek over de toekomst van onze mooie stad te kunnen blijven agenderen!

Kortom, wij kunnen het niet zonder uw steun. Mogen we ook in 2020 weer op u rekenen?

Erik Leijten en Margriet Eugelink
bestuur Architectuurcentrum Eindhoven

Activiteitenoverzicht

UITDAGENDE VERGEZICHTEN

2019 was een bijzonder jaar voor Architectuurcentrum Eindhoven. We organiseerden een record aantal evenementen die stuk voor stuk erg goed werden bezocht. In de meeste gevallen zat de zaal in Natlab vol. Visies op de toekomst van Eindhoven vormden de rode draad tussen alle evenementen in 2019.

De ontwerpers van het studieproject *De stad van de toekomst* (BNA-onderzoek) presenteerden hun visies, we bespraken de Ring en de kansen die deze structuur voor de stad biedt, en we discussieerden over verdichting, de klimaatbestendige stad en over de binnenstadvisie.

Zelfs tijdens Open Monumentendag, een dag die traditioneel in het teken staat van historische verhalen over de stad, keken we naar de toekomst van het Eindhovense erfgoed. Daarnaast verzorgde Architectuurcentrum Eindhoven vier bijeenkomsten en diverse rondleidingen in het Engels.

17
JANUARI

Sociëteit: Plug-in-City /circulaire bouw

Donderdag 17 januari vond de een netwerkbijeenkomst van de ACE-sociëteit plaats. Deze was georganiseerd in samenwerking met Plug-in-City en draaide rond het thema circulair bouwen. Het event vond plaats tijdens de Week van de Circulaire Economie. Te gast waren onder meer Paul Megens (De Meeuw), Erik Koremans (New Horizon), Pim Elschot (ZND NEDICOM). Gespreksleiding: Fulco Treffers.

Verslag: René Erven, zie: www.architectuurcentrumeindhoven.nl/archief

11
FEBRUARI

Stadsgesprek: De stad van de toekomst

Stadsgesprek 'De stad van de toekomst' vond plaats op **maandag 11 februari** in Natlab. Aanleiding was de studie De stad van de toekomst van BNA onderzoek. Gasten: Ronald Rijnen, gemeente Eindhoven; Bart Mispelblom Beyer, architect directeur van Tangram architecten; Mauro Parravicini van Mauroparravicini architects. Gespreksleiding: Erna van Holland.

Verslag: René Erven. zie: www.architectuurcentrumeindhoven.nl/archief

STADSGESPREK STEDELIJKE IMPLOSIIE. FOTO: BAS GIJSELHART

20
MAART

Stadsgesprek: Stedelijke implosie

De bijeenkomst 'Urban implosion / Stedelijke implosie' focuste op het actuele thema: de verdichting van de stad. Het gesprek vond plaats op **woensdag 20 maart** in Natlab en werd georganiseerd door Studievereniging Bouwkunde Cheops en Architectuurcentrum Eindhoven. Gasten: Ruurd Gietema (KCAP), Don Murphy (VMX) en Sjoerd Soeters (PPHP). Gespreksleiding: Daan Lammers. Voertaal: Engels.

Verslag: René Erven, zie: www.architectuurcentrumeindhoven.nl/archief

8
APRIL

Stadsgesprek: De Ring

De bijeenkomst De Ring | De belangrijkste straat van Eindhoven vond plaats op **maandag 8 april** in Natlab. Aanleiding vormde de studie 'De Ring in beeld' door TU/e Bauhütte. Gasten: Bram van Kaathoven (TU/e), Paul Diederens (TU/e), Bas Govers (Goudappel Coffeng), Jan van der Meer (wethouder duurzaamheid en openbare ruimte) en stadsdichter Jessica Bartels. Gespreksleiding: René Erven.

Verslag: René Erven, zie: www.architectuurcentrumeindhoven.nl/archief

16
MEI

Sociëteit: excursie Wuppertal

De jaarlijkse architectuur- en stedenbouwexcursie van Architectuurcentrum Eindhoven ging in 2019 naar Wuppertal en Krefeld. Op **donderdag 16 mei** bezochten we, met het oog op de vernieuwing van het stationsgebied in Eindhoven, de stationszone Döppersberg in Wuppertal. Deze zone is na ruim negen jaar bouwen opgeleverd. Daarnaast bezochten we Skulpturenpark Waldfrieden en Haus Langen Haus Esters in Krefeld.

23
MEI

Sociëteit: ACE-diner

Het tweede ACE-diner vond plaats op **donderdag 23 mei**. Dit speciale netwerkmoment voor sponsors en relaties vond plaats op het NRE-terrein en bestond uit rondleidingen, een exclusief diner en een debat onder leiding van Steye van Dam. Het ACE-diner kwam tot stand in samenwerking met NULZES.

12
JUNI

Stadsgesprek: Klimaatadaptieve steden

De bijeenkomst 'Man versus Nature: working towards a climate adaptive city' vond plaats op **woensdag 12 juni**, en was een samenwerking tussen Studievereniging Bouwkunde Cheops en Architectuurcentrum Eindhoven. Te gast waren architecten Ben van der Meer (Vector-i), Adriënné Kolen (Inbo) en Harrie van Helmond (Biotopie City). Zij presenteerden hun visie op het klimaatbestendig maken van de gebouwde omgeving. Ben van der Meer (Vector-i) ging in op de kansen voor architectuur in de aardbevingsgevoelige provincie Groningen. Gespreksleiding: Marcel Musch. Voertaal: Engels.

Verslag: Eva Hexspoor, zie: www.architectuurcentrumeindhoven.nl/archief

15
JUNI

Dag van de Architectuur: activiteiten

De Dag van de Architectuur 2019 startte in Innovation Powerhouse met een rondleiding door architect Janne van Berlo. Verder stonden er projectbezoeken bij Plug-in-City, Strijp-R en de Philips Bedrijfs-school op het programma. De film 'Kevin Roche: the quite architect' was de afsluitende film van de Dag van de Architectuur die plaatsvond op **zaterdag 15 juni**.

Filmbespreking: René Erven, zie: www.architectuurcentrumeindhoven.nl/archief

ACE-DINER. FOTO: BAS GIJSELHART

27
JUNI

Sociëteit: BPD/ACE Zomerborrel

Op **donderdag 27 juni** vond de derde editie van de BPD/ACE zomerborrel plaats, met als film The Experimental City uit 2017 gemaakt door de Amerikaanse regisseur Chad Freidrichs. De film werd ingeleid door Elisabeth Boersma van BPD, een team binnen BPD dat zich exclusief toelegt op de binnenstedelijke gebiedsontwikkeling.

Verslag: René Erven, zie: www.architectuurcentrumeindhoven.nl/archief

STADSGESPREK STRIJP-S. FOTO: BAS GIJSELHART

9
SEPTEMBER

Stadsgesprek: Strijp-S

De bijeenkomst 'Strijp-S' vond plaats op **maandag 9 september** in Natlab. Gasten: Don Murphy (VMX), Bert Dirrix (diederendirrix), Guy Mertens (Binst Architects), Rutger Schoenmaker (JSA), Pim Köther (Kenk Architecten), Adriaan Geuze (West8). Gespreksleiding: Erna van Holland.

Verslag: Eva Hexspoor en René Erven, zie: www.architectuurcentrumeindhoven.nl/archief

13
SEPTEMBER

Open Monumentendag: activiteiten

Op **vrijdag 13 september** begon Open Monumentendag 2019 met de presentatie van de documentaire 'Van voormalige weverij De Ploeg naar Bruns de StijlFactory' in Natlab. Op **zaterdag 14 september**, tijdens Open Monumentendag 2019, verzorgde CRA vastgoed een rondleiding door het Clarissenklooster aan de St. Claralaan. Op 13, 14 en 15 september was het Van Abbemuseum vanwege Open Monumentendag gratis toegankelijk. Ook de voormalige Vincentius à Paulo kerk in Woensel was voor publiek geopend. Daarnaast was er op **zondag 15 september** een speciaal programma ontwikkeld met openstellingen, rondleidingen en een concert in en rond het Eindhovense Stadswandelpark. Publiekstrekker was de openstelling van het voormalige religieuze complex Mariënhage (DomusDela).

Ter gelegenheid van Open Monumentendag verscheen een geïllustreerde brochure met bijdragen van Peter Thoben (geschiedenis Stadswandelpark) en Lilian Calame (geschiedenis Parktheater). Op internet zijn bijdragen verschenen over de ontwerpgeschiedenis van het park.

Zie: www.architectuurcentrumeindhoven.nl/archief

23
SEPTEMBER

Excursie: flexbouwprojecten

Maandag 23 september In opdracht van Woonbedrijf organiseerde Architectuurcentrum Eindhoven in samenwerking met Tom van Tuijn en Stefan Schuwer een excursie langs enkele tijdelijke woonprojecten gerealiseerd met behulp van systeembouw. De bijbehorende reader is gepubliceerd op de website van Architectuurcentrum Eindhoven.

Zie: www.architectuurcentrumeindhoven.nl/archief

1
OKTOBER

Stadsgesprek: verdichting

Op **dinsdag 1 oktober** presenteerden Jean van Zeeland (gemeente Eindhoven) en Winy Maas (supervisor binnenstad) de visie op de verdichting van de binnenstad. Samen met een aantal experts, waaronder Ralf Peeters (Amvest), Hilde Blank (AM concepts) en Caro van de Venne (Stichting Hoogbouw/Barcode architects) gingen we vervolgens in gesprek over die verdichtingsopgave en de toekomst van Eindhoven. Gespreksleider: Erna van Holland.

Verslag: René Erven, zie: www.architectuurcentrumeindhoven.nl/archief

23

OKTOBER

Boekpresentatie: Eindhoven Architectuur Stad

Op **woensdag 23 oktober** presenteerde Nai010 de langverwachte publicatie 'Eindhoven Architectuur Stad'. Deze publicatie is in nauwe samenwerking met Architectuurcentrum Eindhoven tot stand gekomen. Paul Groenendijk en Piet Vollaard gingen op zoek naar de 100 beste gebouwen van Eindhoven. Hun selectie is nu gebundeld in een handzame gids, met fotografie van Bas Gijssels. De presentatie vond plaats bij Boekhandel Van Piere.

25

OKTOBER

Sociëteit: Dirk Roosenburgprijs

Op **vrijdag 25 oktober** werd de winnaar van de Dirk Roosenburgprijs 2019 bekend gemaakt. De prijsuitreiking ging traditiegetrouw gepaard met de Dirk Roosenburglezing. Deze keer is deze verzorgd door David Gianotten, managing partner en senior architect bij OMA (Office for Metropolitan Architecture). De bekendmaking ging gepaard met de publicatie van het juryrapport. Daarin ook beschrijvingen van nominaties en een groot aantal projecten, opgeleverd in de periode mei 2017-mei 2019.

Zie: www.architectuurcentrumeindhoven.nl/archief

26

OKTOBER

Stadsgesprek: Green Obsession

Zaterdag 26 oktober ontvingen we de Italiaanse architect Stefano Boeri, ambassadeur van de Dutch Design Week 2019. Samen met enkele gasten werd gesproken over het vergroenen van de stedelijke leefomgeving. Deze bijeenkomst werd georganiseerd door Architectuurcentrum Eindhoven, Natlab en Dutch Design Foundation. Gasten: Emanuele Coccia, Petra Blaisse, Piero Pelizzaro, Gabriele Manoli, Arbjaz Mazniku, Anne Kathrine Esbjerg.

Verslag: René Erven, zie: www.architectuurcentrumeindhoven.nl/archief

31

OKTOBER

Sociëteit: rondleiding DomusDela

Speciaal voor de leden van onze ACE-sociëteit en relaties organiseerden we op **donderdag 31 oktober** een exclusieve rondleiding door DomusDela, verzorgd door de Bert Dirrix (dieren-dirrix), Arie van Rangelrooij (Architecten|en|en) en Karel Franken (Bureau Franken).

11

NOVEMBER

Stadsgesprek: Destination EIN / Generalenbuurt

Maandag 11 november ontvingen we Rik Thijs (wethouder klimaat en energie), Lucas Zoutendijk (Studio 1:1) en Thijs van Spaandonk (Bright/The Cloud Collective). De aanleiding is het project Destination EIN dan nu zijn eindfase in gaat. Architectuurcentrum Eindhoven nam eind 2016 samen met Jelle Houben, Douwe Boonstra en Theo Hauben het initiatief voor dit onderzoeksproject naar de ruimtelijke toekomst van Eindhoven. Gespreksleiding: Thijs van Spaandonk.

Verslag: René Erven, zie: www.architectuurcentrumeindhoven.nl/archief

9

DECEMBER

Film: The Experimental City

Architectuurcentrum Eindhoven, Natlab en studievereniging VIA Urbanism presenteerden op **maandag 9 december** de film The Experimental City. Deze documentaire van Chad Freidrichs (2017) vertelt het verhaal over een futuristische poging om stedelijke problemen op te lossen door een volledig nieuwe stad te creëren in de geïsoleerde bossen van Noord Minnesota. Een onbekend en tegelijk intrigerend hoofdstuk in de geschiedenis van de stedenbouw... Gespreksleiding: Geert Das. Voertaal: Engels.

RONDLEIDING NRE. FOTO: BAS GIJSSELS

Rondleidingen: Strijp-S, -T, -R, Woensel-West en het NRE-terrein

In 2019 verzorgde Architectuurcentrum Eindhoven wederom diverse rondleidingen, onder meer voor de Aalto University Helsinki: Department of Built Environment (27 mei), AOU Academy of Urbanism (20 juni), Architectuurcentrum Blast en gemeente Breda (5 oktober), BUAS Breda University of Applied Sciences (8 oktober), Hochschule Bremen: City University of Applied Sciences (26 oktober).

SPONSORS & DONATEURS

AluK Aluminium • Eindhoven
AM • Utrecht
Architectenburo ZIJN • Maarheeze
Architectenlenlen • Eindhoven
Atelier Boetzkes • Eindhoven
ATTB • Eindhoven
Amvest • Amsterdam
Aveco de Bondt Ingenieursbedrijf • Eindhoven
Ballast Nedam Zuid Bouw en Ontwikkeling • Eindhoven
BASE Photography • Helmond
Bouwen In Eigen Beheer / BIEB • Eindhoven
BPD Ontwikkeling • Eindhoven
Buro Lubbers • Vught
Blondel Processturing • Eindhoven
Bloom Vastgoedontwikkeling • Eindhoven
BYGG Architecture • Eindhoven
COB-WEB Advies • Eindhoven
Cushman & Wakefield / DTZ Zadelhoff • Eindhoven
De Meeuw • Oirschot
De Bever Architecten • Eindhoven
Denkkamer Architectuur & Onderzoek • Gemert
Dortmans Advies • Asten
Duurzame Installatie Architecten / DIA • Eindhoven
Diederendirrix Architectuur en Stedenbouw • Eindhoven/
Rotterdam
Dura Vermeer Bouw en Vastgoed • 's-Hertogenbosch
Eek en Dekkers • Eindhoven
Eugelink Architectuur • Eindhoven
FAAM Bo.2 • Tilburg
FAAM Architects • Eindhoven
Goedhart Repro • Helmond
GEVA Vastgoed / Goevaers • Eindhoven
Grespania Benelux • Eindhoven
HILBERINKBOSCH architecten • Berlicum
Hoesbergen Advies • Eindhoven
Houben & Van Mierlo Architecten • Eindhoven
Huybregts Relou Bouw • Son
Hurks Vastgoedontwikkeling • Eindhoven
Inbo • Eindhoven
Interesting Vastgoed • Eindhoven
KAW/e Architecten • Eindhoven
KdV Architectuur • Eindhoven
Kingspan Insulation • Tiel
Kovos Architecten • Eindhoven
KOW • Eindhoven
KruitKok Landschapsarchitecten • Eindhoven
Laride Huisvestingsadviseurs • Veldhoven
MAG Architecten • Eindhoven
Marcel van Dijk Architect • Eindhoven
Nelissen Ingenieursbureau • Eindhoven
Niels Olivier Architect • Rotterdam
Nul25 Advies • Utrecht
Okko Project • Eindhoven
Patrick Meis Fotografie • Eindhoven
Pauwert Architectuur • Eindhoven
Rabobank Regio Eindhoven • Eindhoven
SDK Vastgoed • Eindhoven
Sentus Vastgoed en Bouw • Soesterberg
Spierings en Swart Architectenbureau • Eindhoven
Stam en De Koning • Eindhoven
Studio M10 • Eindhoven
SUAR • Eindhoven
Synchroon Ontwikkelaars • Utrecht
Sint Trudo • Eindhoven

Strukton Van Straten • Eindhoven
Tom van Tuijn Stedenbouw • Eindhoven
UArchitects • Eindhoven
Van Abbe Projectontwikkeling • Eindhoven
Van Aken CAE • Eindhoven
Van de Laar Adviseur in Bouwconstructies • Eindhoven
Van Helmond Architecten • Eindhoven
Van Wijnen Projectontwikkeling Zuid • Rosmalen
Van Eeuwijk Vastgoed • Eindhoven
Van Santvoort • Eindhoven
Verhoeven De Ruijter Landschap en Stedenbouw • Eindhoven
Vervoort Architecten • Eindhoven
WY Architecten • Eindhoven
Weebers Vastgoedadvocaten • Eindhoven
Weber Beamix • Eindhoven
Werkstatt • Eindhoven
Willemsenu Architectuur • Eindhoven
Woonbedrijf • Eindhoven
Wooninc. • Eindhoven
YVI Family • Eindhoven

COLOFON

Team • René Erven en Suzanne van Gool
Bestuur • Margriet Eugelink, Erik Leijten, Jelle Houben, Karel Steller (penningmeester)
Coördinatie • René Erven
Beeldessay • Bas Gijssels
Vormgeving • Oranje Vormgevers, Eindhoven
Druk • Goedhart Repro, Helmond
Cover voor • Fifth NRE. Foto: Bas Gijssels
Cover achter • Strijp-T. Foto: Patrick Meis

ARCHITECTUURCENTRUM
EINDHOVEN

Stichting Architectuurcentrum Regio Eindhoven
p.a. Natlab / Kastanjelaan 500
5616 LZ Eindhoven
T 040 294 68 45
info@architectuurcentrumeindhoven.nl
www.architectuurcentrumeindhoven.nl

EINDHOVEN